

L • O • T • S • E • N

Medlemstidning för Tjänstemännens socialdemokratiska förening i Göteborg - N:o 6 2019

LEDARE EN SOCIALDEMOKRATISK GULDGRUVA

Ett bra sätt att ladda batterierna under sommaren är att läsa lärorika och spännande böcker. I detta sommarnummer har vi kryddat med extra mycket lästips. Vår ordförande Erik Vestin har doktorerat och hans avhandling om klassröstning är mycket angelägen läsning. Vi ger er därför ett saftigt smakprov ur den. Även vår tidigare ordförande Annika Hansson har skrivit en intressant bok. Den handlar om hennes morfar Georg, som var en viktig pionjär inom arbetarrörelsen. Här i Lotsen berättar hon mer om det. Utöver det får vi kloka tankar om vikten av lokal organisering av Patrick Gladh och en svidande kritik av det nya rökförbudet signerad Josef Akar.

Vi vill också passa på att tipsa om den första volymen med texter av vår tids främsta socialdemokratiska tänkare, Anders Nilsson och Örjan Nyström, som Tjänstemännens s-förening ger ut och som varje socialdemokrat med självaktning förstås måste läsa. Boken heter "Att återupprätta arbetslinjen" och kan beställas på s-akademiker.se

Ur förordet:

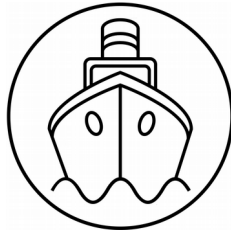
När Anders avled i april 2018, ställde Örjan ett antal av deras gemensamma manus till föreningens förfogande. Dessa var ibland opublicerade, ibland publicerade fast i sammanhang där de inte varit särskilt tillgängliga för allmänheten, eller så har de helt enkelt blivit slutsålda. Vi anser att dessa skrifter har bevarat sitt värde och vill därför göra dem tillgängliga igen.

Det är faktiskt inte alls ett utslag av "götebossk" lokalpatriotism att kalla Anders och Örjans gemensamma författarskap för den största guldgruvan i den svenska socialdemokratin idédebatt under 2000-talet. Ingenstans hittar man samma beläsenhet i de nutida tendenserna i världsekonomin – födelsetal, handelsflöden, och företagets organisering. De står för en samhällsanalys som lägger politikens ytskum åt sidan och ägnar sig istället åt de filosofiska principerna, de institutionella regelverken och de långsiktiga trenderna på samhällets marknivå.

Mer ekonomisk historia och demografi, än statsvetenskap och opinionsmätningar. Även om Anders och Örjans skrifter kanske inte innehåller alla svar (men ovanligt många), råder det ingen tvekan om att det är i denna strukturreformistiska ansats som den svenska socialdemokratin kan hämta förnyad styrka.

De texter vi har samlat i denna bok ingår i ett tema om förändringar på den svenska arbetsmarknaden i globaliseringens och nittiotalskrisens kölvatten, och hur detta hanterades av och påverkade de svenska trygghetssystemen. Texternas historiska perspektiv och spridningen i tiden för deras tillkomst ger en bild av hur detta kom att utvecklas under Göran Perssons och Fredrik Reinfeldts regeringar. Här finns även mycket att hämta för den som vill få överblick över de existerande policyverktygen på dessa områden. Man kan också i de här texterna se en intressant utveckling i Anders och Örjans tänkande, när det gäller vilka problem de fokuserar på.

Anders Nilssons alltför tidiga bortgång var ett hårt slag för svensk socialdemokrati men hans arv lever vidare genom hans texter. Det är i sanning en socialdemokratiska guldgruva att ösa ur för kommande generationer.

DEBATT

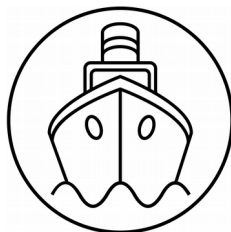
LOKAL FÖRANKRING – VÄGEN TILL FRAMGÅNG

Det är ingen nyhet att socialdemokratin i Göteborg gått kräftgång såväl medlemsmässigt som i väljarandel. Detta har varit underlag för valanalyser och samtal i vårt parti. Jag vill hävda att vi sitter på en unik fördel som skiljer oss från övriga partier och som kan bli det som gör att vi kan återta initiativet. Låt oss börja med en grundförut-sättning - politik skapas av våra medlemmar i mötet med människor i sin omgivning. Det är när vi läser, samtalar och umgås som idéer till förändring uppkommer. Är det något som vi varit mindre bra på så är det att etablera organisation och strukturer för att fånga upp det öra mot marken som våra drygt 3000 medlemmar faktiskt utgör och vi finns över hela staden. I våra föreningar har högt och lågt behandlats. Kommunstyrelse-representanter har åkt skytteltrafik för att beskriva de centrala besluten. Distriktsstyrelsemedlemmar har gästtat föreningar och försökt beskriva sin bild av vart vi ska vara på väg. Det blir lätt centralistiskt och top-down perspektiv. Inget ont i det, men för mycket av den varan riskerar allvarligt att passivisera partiet. Det finns dock bra exempel på bottom-up verksamhet. Härlanda-föreningens badbusskampanj är en sådan. De tog avstamp i vilka lokala behov och möjligheter som fanns och genom namninsamling etablerade en badbuss till Härlanda tjärn. Ett annat exempel är Kärra-föreningens nystartade studiecirkel för att samtala om Kärras framtida utveckling som lockat till deltagande även utanför partiet.

Nyckelorden för framgången är ”lokal förankring”. I oktober 2018 beslutade kommunstyrelsen att stadsdelsutredningen endast ska fortsätta att titta på etablering av nya facknämnder inom hemtjänst och äldreomsorg samt att avveckla stadsdelarna i deras nuvarande form. Förutom välfärdsuppdraget har också stadsdelarna haft ansvaret att hålla dialog med innevanarna i stadsdelen angående allt det som kommunen ansvarar för. Det handlar om nybyggnation, skola, kollektivtrafik, kulturverksamhet, boende osv. Kort sagt - ett tappert försök att bryta de stuprör som de flesta av våra fackförvaltningar tenderar att skapa. Många av våra stadsdelar har dessutom varit ganska bra på sina uppdrag, så bra att medborgare snarare har kännedom om vem som är ens lokala tjänstepersoner än vem som är ens lokala politiker. Så även om någon form av regional organisation ska överta stadsdelarnas befolkningsuppdrag (utredningen ska titta på fyra regioner) så kan man anta att det uppstår någon form av glapp i befolkningsansvaret vid omorganisation. Socialdemokraterna i Göteborg må ha tappat medlemmar och väljarandel, men vi är fortfarande en av de största politiska organisationerna. Vi täcker väl in hela staden med lokalföreningar. Alla har inte hög aktivitetsgrad, men det finns en organisation att bygga på. Det är genom våra geografiska föreningar som vi likt Kärraföreningens öppna möte om Kärra centrum framtid och Härlandaföreningens badbuss-

initiativ kan skapa koppling mellan lokalsamhällen och parti. I vacuumet som kommer att uppstå efter stadsdelarnas nedmontering kan vår organisation kanalisera önskemål, synpunkter och behov som ligger i linje med våra politiska mål om ett solidariskt, jämlikt välfärdssamhälle. Men det krävs en komponent till för att detta på allvar ska fungera. Det krävs organisation och struktur för hur de tankar och synpunkter som uppstår lokalt ska kunna bli till praktisk politik. Vi behöver kort och gott en organisation som klarar av att transportera förslag, önskemål och synpunkter från våra lokalföreningar till våra förtroendevalda i nämnder och bolag och som också har förmågan att följa och följa upp vad som händer med de kontakter som skapas. Så om vi redan idag börjar fundera på hur vi ska kunna stärka nätverken mellan lokalorganisation och omgivning, hitta frågor som engagerar och i ännu större omfattning bjuda in allmänheten till våra lokala möten samt etablera en god kommunikation mellan förening och förtroendevalda så kan vi ha en slagkraftig organisation som erbjuder politisk påverkan, engagemang och lokal förankring den dag som stadsdelarna är redo att kasta in handduken. Då kan vi på allvar börja växa både i medlemstal såväl som i förtroende hos allmänheten.

PATRICK GLADH
Socialdemokrat

DEBATT

MORALISMEN FIMPAR FRIHETEN

Café Cigarren på Järntorget fyller 20 i år. Lagom till jubiléet har en minoritet av den svenska riksdagen fått igenom en lag som innebär slutet för caféets otidsenliga affärsidé: Kombinationen av koffein och nikotin vid ett väl tilltaget träbord. Cigarren hör inte hemma i fitnesslobbyisternas vision om det gymkortsabonnerande Sverige.

Den första juli förbjuds rökning på alla landets uteserveringar – på dagen fjorton år efter det att rökningen förbjöds inomhus på krogen. Rökförbudet inomhus infördes med den passiva rökningen som argument. Det var en mycket långtgående inskränkning, men helt rimlig givet restaurangarbetarnas arbetsmiljö. Så är fallet inte idag. Ingen seriös politiker kan hävda att Sverige lider under en hälsovadlig epidemi som möjliggörs genom vattenpipor, e-cigarett, cigariller, cigarrer eller ens cigaretter på uteserveringar. Det är inte farligt att sitta på en uteservering där någon röker – och allra minst om den som röker blåser ut lite vattenånga. I den offentliga debatt som har följt på riksdagens svepande förbud har förbudsivrarna istället, i brist på läskiga fakta, fått hänvisa till sin kamp mot den påhittade ”röknormen”.

Man kan fråga sig om de ansvariga överhuvudtaget känner det svenska folket. Den krympande andel som bekänner sig till tron om nikotinintag genom cigarettrökning är ständigt minskande – istället intar

fler och fler sitt nikotin genom ojämförligt hälsosammare produkter som e-cigarett och snus. Man skulle kunna tro att ett argument som detta spelar roll. Men för förbudsivrarna, som gärna kallar sig folkhälsopolitiker och bär rödgrön partinål, spelar det ingen roll att cigarettrökningen minskar. Målet är nämligen inte att kombinera folkhälsa med frihet. Målet är att moralisera över människor som vågar leva på ett annat sätt än folkhälsopolitikern vill.

Det räcker med att se på moralisternas metoder: Om målet är att minska cigarettrökningen borde vi tillåta de tobaksfria e-cigarettarna på uteserveringar som ett direkt incitament för människor att lämna tobaken bakom sig. Om målet är att förbättra folkhälsan bör regeringen genast ta ställning mot de svenska kommuner som inför tobaksfri arbetstid, och därmed jämställer snus med cigaretter. Om målet är att slå mot de farliga hälsoeffekterna, inte den sociala samvaron, bör sällanrökning som cigarrer, cigariller och vattenpipa undantas från förbudet på uteserveringar.

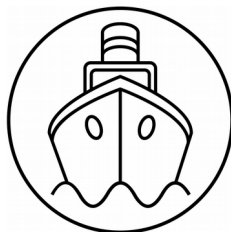
Det är just detta gigantiska tankefel som – beklagligt nog - utgör grunden för den nya lagstiftningen. Lagstiftaren vägrar att göra skillnad mellan olika sorters tobak, eller olika sorters rökning. Därför straffbeskattas snusare; trots att snusets hälsorisker är så pass

minimala att de inte ens går att jämföra med cigarettrökning. Ingen form av tobaksbruk, och absolut ingen form av rökning, hur harmlös den än må vara, får beskrivas som mindre livsfarlig än de lungcancerframkallande cigaretterna. Det vore ett brott mot moralen – och mot moralen får man inte bryta. Särskilt inte för landets mäktiga medelklassvänster.

Förbudsivrarna, förlåt, folkhälsopolitikerna skyddar sig gärna från alla tänkbara motargument genom att peka på hur otroligt bra det gick när rökförbudet infördes inomhus. Jag är helt övertygad om att de har rätt i det. Förbudet kommer att leda till några veckors förvirring och några månaders diskussion om gränsdragningar, för att sedan utmyнна i den väldigt svenskt särpräglade normen, för detta är till skillnad från ”röknormen” en verklig norm, om att aldrig utmana rådande lagstiftning - hur märklig den än ter sig.

Så, medborgare, kom ihåg det när du står där i det horisontella duggregnet den första juli och funderar på om café Cigarren verkligen utgjorde ett existentiellt hot mot din folkhälsa: Det finns alltid finns en medelklasspolitiker i riksdagen som vet bättre än du själv om vad som är bra för dig.

JOSEF AKAR
Socialdemokrat

UTBLICK MIN MORFAR GEORG

Samma år som skraddarmästaren och agitatorn August Palm håller sitt tal till arbetarna i Lill-Jansskogen i Stockholm, 1881, föds Georg Holmgren. 26 år senare, 1907, möts deras vägar i den lilla bruksorten Horndal i Dalarna. Georg hade dragits med i kampen för arbetarnas rättigheter. Georg Holmgren (1881–1970) är min morfar. Jag har i [”Ett nytt liv](#). Boken om morfar – han som byggde landet” försökt kartlägga morfars liv. Han är en av arbetarrörelsens pionjärer och berättelsen blir en skildring av välfärdsstatens framväxt.

Annandag Påsk 1881 föds Georg Holmgren i Kungs-Barkarö i Västmanland. Hans mamma är ogift och arbetar som piga. Georg växer upp hos sin mormor, i Gisslarbo norr om Köping. Hon är änka efter en mästarsmed som hade arbetat på bruket där. Som 12-åring får Georg börja arbeta och lönen är tre och ett halvt öre i timmen. 1903 gifter han sig med Klara Aldrin och året därpå flyttar de till Horndal i södra Dalarna. Georg har fått arbete i valsverket på Horndals bruk. Här startar hans samhällsengagemang på allvar. Han går med i järnarbetarnas fackförening 1906 och är också mycket engagerad i Folkets Hus-Föreningen. Tidigare hade arbetarna ofta tvingats hålla sina möten utomhus, i hagar, fåbodrar eller på en loge. Men 1904 invigs Horndals Folkets Hus och nu kan arbetarna träffas ostört.

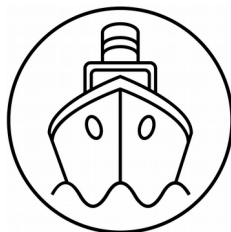
Det blir också en plats för avkoppling, gemenskap och glädje. Här ordnas basarer, midsommarfester, baler och nyårsvakor. På sommaren 1907 ska fackföreningen fira att man fyller fem år. Man kontaktar agitatorn August Palm. Han kan dock inte komma den 21 juli som arbetarna önskat. Men den 28 juli ”stod han ledig till vår disposition om vi ville uppskjuta fästen till dess...”, skriver morfar i ett protokoll. 400 personer kommer till Folkets Hus för att lyssna på August Palm den 28 juli 1907. Sannolikt håller han en ljungande predikan, det brukade han göra. Kanske läste han högt ur det parti-program han 1882 hade formulerat – det första svenska socialistiska programmet.

1909 startar den landsomfattande storstrejken, en konflikt som får kännbara konsekvenser i Horndal. Arbetsgivaren vill vräka många av brukets familjer från sina bostäder. Det blir dramatiska dagar i Horndal då bolaget rekvirerar militär för att genomföra vräkningarna. Arbetarna upprättar en skrivbyrå för att överklaga vräkningsdomarna. I skrivbyrån ingår Georg Holmgren. Storstrejken ger eko över hela världen. Sympatyttringar kommer från när och fjärran. Ryska socialdemokrater skickar telegram till riksdagsman Hjalmar Branting i Stockholm. De ”följer med spänd uppmärksamhet det svenska proletariats hjältemodiga kamp”, skriver de i telegrammet.

Den franske socialisten och författaren Paul Lafargue, som var gift med Karl Marx dotter Laura, ger sitt stöd till de svenska arbetarna. ”Lafargue, vår bekante partivän, Marx´ måg, har skänkt 100 francs...”, skriver tidningen SVARET, som ges ut av Landssekreterariatet.

Hela Georg Holmgrens liv handlade om att hjälpa till. Familjen och de närmaste förstods, men också andra människor runt omkring. Och i en vidare mening; att ställa upp för ett annat och bättre samhälle. Tillsammans med kamrater startar han 1914 en socialdemokratisk arbetarekommun i Skogstorp utanför Eskilstuna. Dit hade familjen flyttat 1910. Morfar är fackligt engagerad, drar igång en kooperativ butik och bygger ett Folkets Hus. 1881 när Georg föds är Sverige ett land i stor fattigdom. Knappast en demokrati, vanligt folk har inte rösträtt, och någon allmän välfärd finns inte. Kungen heter Oskar II, August Palm håller tal till arbetarna och Karl Marx är fortfarande i livet. 1970, när Georg somnar in för evigt, ser Sverige helt annorlunda ut. En modern nation med hög levnadsstandard. Det outtröttliga arbetet hos människor som Georg Holmgren och hans kamrater lade fundamentet.

ANNIKA HANSSON
Socialdemokrat

UTBLICK

KLASSRÖSTNINGENS UTVECKLING I SVERIGE

Fredagen den 7 juni disputerade Tjänstemännens s-förenings ordförande, Erik Vestin, på en avhandling om klassröstningen i Sverige. Nedan följer en något utvidgad, och efter disputationen reviderad version av den svenska sammanfattningen. Den som vill läsa mer kan gå till [denna sida](#) och ladda ned delar av avhandlingen. Om man vill läsa hela kan den lånas på universitetsbiblioteket, eller så kan man kontakta Erik på vestin.erik@gmail.com

Historien om väljarbeteende i de västerländska demokratierna under 1900-talet, är till största delen historien om klassröstning. Arbetarklassen har röstat på socialistiska partier, och väljare i mer välbeställda samhällsskikt på liberala, konservativa eller kristdemokratiska partier. Idag ser vi att denna ordning är i upplösning i de flesta länder. En trend som har pågått en vid det här laget ganska lång tid. För att förstå dagens politiska situation i dessa länder krävs ett gott grepp om frågan om hur och varför den gamla ordningen kom att börja förändras.

Min avhandling bidrar till att svara på dessa frågor med fyra studier av väljarbeteende och politiska attityder i Sverige. Samtliga studier använder den surveydata om de nationella valen som har samlats in av det svenska Valforskningsprogrammet. Den första undersökningen gjordes 1956, men de undersökningar som används börjar 1968. Sedan det året har undersökningarna nämligen

använt samma yrkeskod, vilket gör det enkelt att jämföra yrkesgrupper över tid.

Observationen att klassröstningen är på nedgående har varit föremål för många olika tolkningar. I avhandlingen diskuteras dessa främst utifrån två huvudteman: *dealignment* och *realignment*. Den förra tolkningen menar att vi går mot en generell upplösning av banden mellan den socio-ekonomiska strukturen i samhället och de politiska partierna. Den senare har olika tankar om att en ny ordning håller på att ersätta den gamla. Avhandlingen innehåller fyra artiklar som är relaterade till dessa teman.

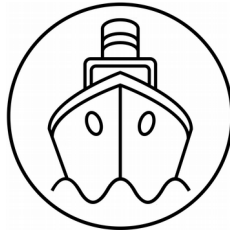
Den två första artiklarna kan ses som en diskussion av en specifik teori om en nyordning, nämligen Daniel Oesch klassschema, framlagt i dennes avhandling *Redrawing the Class Map – Stratification and Institutions in Britain, Germany, Sweden and Switzerland* (2006). Det nya i detta klassschema är indelningar av yrken efter olika *work logics*, dvs. den typ av uppgifter och allmänna arbets-situation som olika yrken är förknippade med. *Organizational work logic* handlar om administrativa uppgifter, att verkställa order och att implementera regelverk. *Technical work logic* handlar om att konstruera och underhålla tekniska system. *Interpersonal work logic* syftar på vad som i dagligt tal brukar kallas ”att jobba

med människor”, dvs. personliga tjänster med ett stort inslag av direkt klientkontakt, som lärare och sjuksköterskor. Oesch menar att denna typologi har stort förklaringsvärde för dagens politiska utveckling, framförallt för variationen bland de mer välbeställda löntagarna (den nya medelklassen).

I artikel 1, *Class Voting in Sweden in Decline — Does a New Class Schema Make a Difference?* (sambefattad med Maria Oskarson) jämförs Oesch's schema med det mer traditionella schema som de svenska valundersökningarna har använt sedan 1970-talet. Om Oesch har rätt i att vår tid tar ett nytt klassschema för att beskriva relationen mellan arbetsmarknaden och politiken, borde dessa scheman leda till relativt olika beskrivningar av utvecklingen över tid. Andelen förklarad variation borde öka över tid för Oesch's schema, om det nu är särskilt relevant för vår tid. Resultaten visar dock något förvånande att när man lägger dessa scheman jämte varandra, så beskriver de utvecklingen på ett mycket likartat sätt.

I artikel 2, *Work Logics and the Political Attitudes of Skilled Employees: Causality or Self-selection?* granskas ett av de underliggande antagandena i Oesch's schema närmare, nämligen att erfarenheten av att arbeta i yrken med en viss *work logic*

har en kausal effekt på ens politiska attityder. Något förenklat tänker Oesch och andra forskare sig att de som arbetar i yrken med *interpersonal work logic* blir mer benägna att vara positiva till ekonomisk omfördelning, mer frihetliga i sin syn på social ordning och mindre restriktiva kring vilka de vill räkna som en del av den egna gruppen. De som arbetar i yrken med *organizational work logic* hamnar i andra änden av skalan, och är mer negativa till omfördelning, mer auktoritära och mer exkluderande. Människor i yrken med *technical work logic* tänks hamna någonstans mittemellan. I tidigare forskning har detta enbart studerats med data där individerna endast tillfrågats vid en tidpunkt (tvärsnittsundersökningar). Detta reser frågor om hur de ovan nämnda observationerna verkligen beror på kausala effekter av yrkeserfarenheterna. Man kan även tänka sig att det istället är människor med vissa politiska attityder som väljer vissa yrken, eller att det finns en gemensam bakomliggande orsak (t.ex. att människor med vissa personligheter både söker sig till vissa yrken och utvecklar vissa politiska värderingar).

I artikel 2 används de svenska valundersökningarnas paneldesign för att utröna ett närmare svar på frågan. I detta fall har samma individer tillfrågats om sitt yrke och sina politiska åsikter igen, tre-fyra år senare. Resultaten visar att byte av yrke inte är associerat med någon förändring i åsikter enligt det

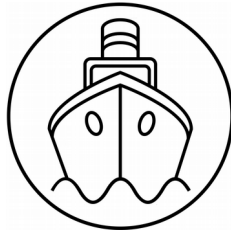
mönster som Oesch och andra forskare förutsäger. Den samvariation mellan yrken och politiska attityder eller partival som Oesch och andra finner, är alltså uteslutande en fråga om att folk med vissa åsikter har en tendens att välja vissa yrken.

Ett sådant resultat kan kanske vara oväntat för den som är van att tänka sig att det samhälleliga varat bestämmer människans medvetande. Detta är såklart inget definitivt svar på denna bredare fråga, men tills vidare skulle jag be att man funderade på om det inte är minst lika rimligt att människor söker sig till sociala sammanhang där de upplever att de passar in. Inte minst just i medelklassen, där man har resurser och kontaktnät som gör att man har avsevärda valmöjligheter i livet, kan det väl ändå vara en rimlig tanke att politiska värderingar bidrar till ens uppfattningar om vad man finner meningsfullt i livet, och därmed spelar in i beslutet om vilken karriär man ska eftersträva.

En slutsats av de två första artiklarna är att det finns skäl att vara skeptisk till att Oesch's klassschema skulle vara ett nytt grundmönster för den politiska utvecklingen i de västerländska demokratierna. Den bild som framträder är i grund och botten densamma som med äldre klassscheman och ett av de centrala underliggande antagandena finner inte empiriskt stöd.

Om de två första artiklarna utspelar sig i debatten mellan dealignment och realignment, handlar de båda senare snarare om olika hypoteser inom dealignmentlitteraturen.

Artikel 3, *The Decline of Class Voting in Sweden 1968—2014: Contemporary Context or Generational Replacement?* anknyter till till den allmänna debatten om klassröstningens nedgång. På senare år har denna diskussion främst intresserat sig för förändringar i den samtida politiska kontexten, som ideologisk konvergens, skifte i sakfrågefokus, och uppkomsten av nya partier. Dessa förklaringar tenderar att se *dealignment* som ett fenomen med sin grund främst i samtiden: De politiska förändringarna har gjort klasspositionen mindre relevant som vägledning för hur man ska rösta. I grunden kvarstår dock samma politiska konflikter under ytan. Även när denna litteratur undersöker mer strukturella faktorer, som förändringar i utbildningsnivån, så arbetar den enligt antagandet att dessa strukturer har sin verkan genom den samtida situationen. Denna artikel undersöker tesen om ideologisk konvergens mellan partierna, och men finner att den har begränsat förklaringsvärde när det gäller nedgången i klassröstningen i Sverige, eftersom en sådan konvergens, i den mån den alls skett, tycks ha varit alltför subtil för att få brett genomslag på

väljarnivån. Istället betonar analysen förändringar över generationerna. Nedgången i klassröstning är inte främst en fråga om att individer har bytt parti, utan i högre grad en fråga om att individerna har ersatts av andra, genom generationsomsättning. Senare generationer röstar efter de traditionella klassmönstren i betydligt mindre utsträckning än sina föräldrar. Detta gäller framförallt de yngre generationernas arbetarklass.

Artikel 4, *Swing Voters, the Middle Class, and Election Outcomes in Sweden 1979-2014*, behandlar olika idéer om ”medelklassens” (i varierande mening) ställning som *swing voter* i svenska val. Med *swing voters* avses här väljare som tvekar mellan de två blocken i svensk politik, de rödgröna och de borgerliga/Alliansen. Tanken på att denna grupp i någon mån är synonym med medelklassen finns i flera olika varianter i den statsvetenskapliga litteraturen. Resultaten visar dock att medelklassen, oavsett om man syftar på yrke, inkomst eller utbildning, inte är överrepresenterad i denna grupp. Däremot finns även här generationsskillnader i det att senare generationer tenderar att uppvisa denna tvekan i högre grad än de äldre. *Dealignment* – upplösandet av koppling mellan den socioekonomiska strukturen och de politiska partierna – är således inte någon enkel funktion av uppkomsten av en medelklass utan klar politisk hemvist, utan en trend i hela klasstrukturen.

Båda artiklarna pekar på den potentiella nyttan i ett återupplivande av generationsanalys, i vilken förändring sker långsamt och kumulativt, snarare som en ren reaktion på samtidens svängningar. Klassröstningen och dess nedgång i Sverige har sin grund i generationsskillnader, och den kan knappast omedelbart nå sextioalets nivåer enbart genom en större ideologisk intensitet i den politiska debatten. Jämte de två första artiklarna kan resultaten också sägas peka mot att väljarforskningen inte har något särskilt bra grepp om vilken roll den lönearbetande medelklassen har i politiken i dagens samhälle. Således kan fler forskningsansträngningar på detta område vara av intresse i framtiden.

Vid disputationen pekade opponenter ut att avhandlingens fokus på medelklassens agerande i viss mån skymmer att den stora förändringen i klassröstningen i Europa de senaste decennierna snarare handlar om arbetarklassens rörelse till högerextrema partier, som Sverigedemokraterna. Detta mönster gäller även Sverige. Så här i efterhand kan även jag instämma i den saken. Idag innehåller gruppen som röstar på Sverigedemokraterna en lika stor andel arbetare som Socialdemokraternas väljare. Det kan också vara värt att framhålla att det allra främst handlar om den yngre arbetarklassen, där en mycket stor andel väljare förmodligen aldrig har röstat på Socialdemokraterna. Den ambition som många

har uttryckt, inte minst i Göteborg, om att vilja ”vinna tillbaka” arbetarväljarna från Sverigedemokraterna, handlar alltså i själva verket till stor del om att vinna väljare som aldrig har röstat på oss.

Frågan om vad denna förändring handlar om mer exakt hoppas jag kunna ta itu med i en ny artikel snart. Bland möjliga förklaringar som behöver redas ut är nittiotalskrisens roll, och valet att prioritera statsskuldssanering över arbetslöshetsbekämpning (som visserligen kan ha varit nödvändigt, men ändå förmodligen hade ett politiskt pris). Tentativa resultat pekar mot att det finns ett tapp för oss just i den arbetarklass som växt upp under och efter detta skede. Det finns även en rad olika idéer om vad det är som har givit migrationsfrågorna deras framskjutna ställning på den politiska dagordningen. Till exempel kan det handla om större mediaintrasse, ökad kontakt med invandrare bland de som verkligen inte gillar dem, eller också bara Sverigedemokraternas egna effektivitet som opinionsbildare. Däremot har knappast främlingsfientliga åsikter som sådana blivit mer vanligt förekommande i Sverige på senare år. Snarare tvärtom. Men detta spektrum av attityder har helt klart blivit viktigare för fler människor i hur de bestämmer sitt partival.

ERIK VESTIN
Socialdemokrat

KALENDARIUM

2 juli - 6 september

Stadsvandringar i 1600-talets Göteborg. Göteborg har alltid varit en stad i förändring. Idag bygger vi västlänk, på 1600-talet byggde vi stadsmur. Följ med på en spännande vandring som berättar om 1600-talets Göteborg. Vi rör oss längs gamla gator, transportvägar och befästningar och får en bild av vardagslivet i den växande staden. Kl 11-12. Förbokning i Stadsmuseets reception eller per telefon 031 – 368 36 00. Begränsat antal platser. Kostnadsfritt.

7 juli - 22 september

Visning av Lilla Änggården. Lilla Änggården är Stadsmuseets sommarfilial i natursköna Änggårdsbergen. Under sommarens visningar av huset kommer vi fokusera på att det i år är det hundra år sedan Sverige införde rösträtt även för kvinnor. En av de som kämpade för ett mer jämlikt samhälle var Emmy Grén Broberg. På Lilla Änggården spenderade Emmy sin barndoms sommar. Platsen kom att forma henne som människa och hon bar med sig den genom livet i sitt hjärta. Förbokning i museets reception eller per telefon 031-368 36 00. Begränsat antal platser. Entréavgift 60 kr per person. Betalning kan ske på Stadsmuseet med kort eller kontant eller via Swish på Lilla Änggården. Kl 11, 13 och 14:30.

8 - 9 augusti

European Choir Games: Friendship Concerts. Fyra körer från hela världen tar plats på trappscenen. Världskulturmuseet kl 15-16:30

18 augusti

Eidfirande för alla! Den traditionella högtiden Eid Al-adha firas med en stor familjefest. Världskulturmuseet kl 11-18.

21 september

Angereds bokmessa. Blå Stället Kl 12-18.

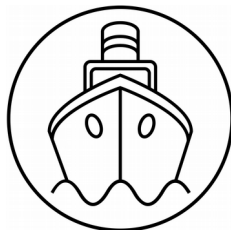

S-AKADEMIKER

S-akademiker (Tjänstemännens socialdemokratiska förening) organiserar tjänstemän och akademiker inom Göteborgs socialdemokratiska partidistrikt. Föreningen bildades 1958 och är en av de större partiföreningarna i Göteborg med många medlemmar som är fackligt aktiva. Vi har regelbundna medlemsmöten med spännande teman. Medlemskap kostar 100 kr per år. Om du är intresserad av att bli medlem så mejla info@s-akademiker.se eller kom förbi på något av våra medlemsmöten. S-akademiker finns också på [facebook](https://www.facebook.com/sakademiker).

S-akademiker har en skriftserie som ger ut intressanta och viktiga böcker. I november 2017 kom den första volymen: en antologi med texter under redaktion av Payam Moula och Jimmy Sand, med titeln *Socialdemokratin i ett nytt århundrade*. Medverkande är bl.a. Kajsa Borgnäs, Anne-Marie Lindgren, Sven Ove Hansson, Ulrika Lorentzi och Björn Östbring. Det går att beställa boken genom föreningen, Bokus eller Adlibris.

Den andra delen i skriftserien är en återutgivning av Nils Karleby's klassiker *Socialismen inför verkligheten* från 1926. Med nyskrivet för- och efterord av Örjan Nyström.

NYTT I PARTIET

Jonas Attenius har valts till ny gruppleddare för Socialdemokraternas kommunstyrelsegrupp i stadshuset, på partiets extrakongress den 10 juni. Jonas Attenius är 50 år och bor i Torslanda. Han är byggnads-snickare och har även tjänstgjort som del av FN:s fredsbevarande styrkor i inbördeskriget i Bosnien och Kosovo. Han har varit fackligt aktiv i Byggnads och blev 2016 utsedd till kommunalråd med ansvar för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Jonas Attenius tal på extrakongressen finns att läsa på [partiets hemsida](https://partiets.hemsida.se), här är ett kortare utdrag:

”Kamrater, partivänner, socialdemokrater. Tack för förtroendet. Det här är stort och jag måste säga att jag förväntade mig aldrig detta. Emellanåt känns den politiska världen fortfarande ganska ny för mig. Jag har, som flera av er redan vet, bara varit kommunalråd i drygt tre år. Innan dess arbetade jag som byggnads-snickare i mer än 26 år. Jag är inte upp vuxen vid partipolitikens köksbord. Jag har aldrig varit ombudsman eller partianställd. Inget ont i det, men jag har aldrig varit det. Jag engagerade mig eftersom att jag har sett klassamhället på nära håll. För mig var det arbetslivets orättvisor som väckte mitt engagemang och gjorde mig klassmedveten och socialdemokratin satte allting i sitt politiska sammanhang. Att jag står här idag, det säger någonting om vårt parti. För återigen har ni visat att vi är partiet som öppnar klassamhällets låsta dörrar. I Socialdemokraterna kan svetsaren bli statsminister, småbarns-mamman kommunalråd, Bergsjö-bon statsråd och byggnads-snickaren bli gruppleddare i kommunstyrelsen. Stort tack.